

Přesně naopak

MAREK 7,1–8,21

Texty na tento týden

Mk 7; Iz 29,13; Ex 20,12; Mk 8,11–21

Základní verš

„Nic, co zvenci vchází do člověka, nemůže ho znesvětit; ale co z člověka vychází, to jej znesvěcuje.“ (Mk 7,15)

Tento týden budeme v Evangeliiu podle Marka studovat 7. kapitolu a první polovinu 8. kapitoly. Na začátku 7. kapitoly Ježíš vyvolává spor svým odmítnutím náboženské tradice. Dělá to však způsobem, který je významný i pro dnešní křesťanský život.

Ježíš pak předkládá rébus, který otvírá dveře pro hluboké pochopení podstaty víry.

Následně odchází do Týru a Sidonu a setkává se se ženou, která jako jediná v evangelii vyhrála „hádku“ s Ježíšem. Jejich setkání je neobvyklé a v pozadí tohoto příběhu nacházíme několik skrytých poselství. Žena si jich všimla, pochopila je a díky víře, kterou měla, Ježíš vyhověl její prosbě.

Další uzdravení v Mk 7 odhaluje důležitou pravdu, že ať jsou zázraky jakkoli působivé, samotné často nestačí k tomu, aby otevřely srdce lidí pro pravdu. Vždyť jaký smysl měly zázraky pro náboženské vůdce, kteří byli již předem rozhodnutí Ježíše odmítnout?

V 8. kapitole se Ježíš soustředí na význam chleba jako symbolu učení a tradice. Tyto příběhy obsahují velké poučení o smyslu a praxi náboženského života.

Osnova lekce

Při studiu sedmé a částečně i osmé kapitoly Markova evangelia uvidíme několik příběhů z Ježíšova působení, v nichž se do popředí dostane kontrast mezi upřímnou vírou a tvrdohlavou nevěrou vůči Bohu a Ježíšovu poslání.

- Mk 7,1–13: Lidské tradice vs. Boží slovo (neděle)
- Mk 7,14–23: Vnější vs. vnitřní čistota člověka (pondělí)
- Mk 7,24–30: „Tvrdý přístup“ vs. víra pohané ženy (úterý)
- Mk 7,31–37: „Hluchota“ mnohých vs. navrácení sluchu (středa)
- Mk 8,1–21: „Kvas farizeů“ vs. chléb života (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

LIDSKÉ TRADICE A BOŽÍ PŘÍKAZY

⁵Farizeové a zákoníci se ho zeptali: „Proč se tvoji učedníci neřídí podle tradice otců a jedí znesvěcujícíma rukama?“ ⁶Řekl jim: „Dobře prorokoval Izaiáš o vás pokrytcích, jak je psáno: ‚Tento lid ctí mě rty, ale srdce jejich je daleko ode mne; marná je zbožnost, kterou mne ctí, učíte naukám, jež jsou jen příkazy lidskými.‘ ⁸Opuštěli jste přikázání Boží a držíte se lidské tradice.“ ⁹A ještě řekl: „Jak dovedně rušíte Boží přikázání, abyste zachovali svou tradici!“ (Mk 7,5–9)

Osobní studium

Přečti si text Mk 7,1–13. Jaké pravdy zde Ježíš představuje?

Po studiu tohoto příběhu v sobotní škole může dítě doma prohlásit, že si před jídlem nemusí mýt ruce, protože to řekl Ježíš. Tento příběh však nesouvisí s hygienou.

V Ježíšově době se diskutovalo o rituální čistotě. V období mezi vznikem Starého a Nového zákona (tzv. intertestamentální období) se myšlenka mytí rukou jako cesty k rituální čistotě rozšířila i mezi běžné lidi. Původně se totiž tato pravidla vztahovala pouze na kněze (Ex 30,17–21). V souladu s tehdejšími chápáním si tedy náboženští vůdci stěžovali Ježíši na chování jeho učedníků (Mk 7,5).

Ježíš neodpovídá na položenou otázku přímo. Namísto toho obhájí své učedníky dvojí odpovědí. Nejprve cituje ostrá Izajášova slova pokárání adresovaná lidu, který sice ctí Boha slovy, ale jehož srdce je od něj daleko (Iz 29,13). Citát z Izajáše pokračuje odsouzením vyvyšování lidských tradic nad Boží příkazy a nařízení.

Druhá část Ježíšovy odpovědi rozvíjí Izajášova slova. Kristus cituje Boží příkaz ctít své rodiče (Ex 20,12). Tento příkaz v sobě zahrnuje také péči o rodiče ve stáří. Tato povinnost se však dostala do rozporu s náboženskou tradicí, která dávala člověku možnost přinést Bohu oběť (dar, korbán) a zároveň tento „dar“ použít pro sebe, ale odepřít jej rodičům v nouzi. Člověk si to setkání dokáže živě představit: „Je mi to líto, tati. Rád bych ti pomohl, ale peníze jsem daroval chrámu.“

Právě tento typ pokrytectví Ježíš nekompromisně kritizuje. Náboženští vůdci totiž postavili lidskou tradici nad Boží slovo, a tím se dopustili hříchu.

Jak tedy zněla Učitelova odpověď na otázku farizeů? Ježíšova slova naznačují, že velký důraz farizeů na očišťování rukou nepovažoval za přesvědčivý a nešlo o nezbytnou praxi k tomu, aby byl člověk v souladu s Boží vůlí. Kromě toho Ježíšova odpověď jasně vyvyšuje přikázání Zákona nad lidskou tradici. (Viz také Mk 1,44; 7,10.11; 10,3–8; 12,26.29–31.)

Aplikace

Držíš se i ty nějakých „tradic“, které by mohly být v rozporu se zásadami Božího zákona? Jak by se to dalo rozpoznat? Co bys s tím mohl udělat?

ČISTÉ RUCI, NEBO ČISTÉ SRDCE?

¹⁴Když znovu svolal zástup, řekl jim: „Slyšte mě všichni a rozumějte: ¹⁵Nic, co zvenčí vchází do člověka, nemůže ho znesvětit; ale co z člověka vychází, to jej znesvěcuje.“ ¹⁶Kdo má uši k slyšení, slyš! ¹⁷Když opustil zástup a vešel do domu, ptali se ho jeho učedníci na to podobanství. ¹⁸Řekl jim: „Tak i vy jste nechápaví? Nerozumíte, že nic, co zvenčí vchází do člověka, nemůže ho znesvětit, ¹⁹poněvadž mu nevchází do srdce, ale do břicha a jde do hnoje?“ Tak prohlásil všechny pokrmy za čisté. (Mk 7,14–19)

Osobní studium

Uvažuj o úvodním textu (Mk 7,14–19). Co Ježíš myslel zvláštním výrokem v 15. verši?

Smysl Ježíšových slov v tomto verši je pro mnohé záhadou. Při uvažování o příkazech z Lv 11 o čistých a nečistých pokrmech si kladli otázku: Ruší snad Ježíš takové rozdělení? Mýlí se adventisté sedmého dne, když učí, že pokud věřící jedí maso, měli by si vybrat jen ze seznamu čistých zvířat?

Podívejme se na některé argumenty:

1. Bylo by zvláštní, kdyby Ježíš najednou v Mk 7,14–19 zavrhl Mojžíšovy pokyny, když teprve před chvílí bránil Mojžíše a stavěl ho proti tradici (Mk 7,6–13).
2. Samotná tradice, kterou podporovali farizeové, nemá základ v učení Starého zákona, ale nařízení o pokrmech ano.
3. Text Mk 7,19, kde se říká: „Tak prohlásil všechny pokrmy za čisté“, neruší nařízení o pokrmech, nýbrž farizeji vytvořenou tradici, podle níž se obřadní nečistota přenáší neumytými rukama. Tato tradice prosazovala například i mylnou představu, že pokud se člověk může znečistit

kontaktem s pohany, pak se může kontaminovat i kontaktem s jídlem, kterého se dotkli.

Přečti si text Mk 7,20–23. Co podle Ježíše způsobuje znečištění člověka?

V Mk 7,19 Ježíš poznamenává, že potrava nejde do srdce, ale do žaludku a pak odchází přes vylučovací soustavu. Ale v Mk 7,21–23 ukazuje, že zlo pochází zevnitř srdce, ze středu toho, kým člověk je. Potom zmiňuje poměrně dlouhý seznam neřestí a hříchů, které mají svůj původ právě v srdci člověka. Za povšimnutí stojí, že na prvním místě jsou „zlé myšlenky“, a seznam pokračuje hříšnými skutky nebo postoji („smilství, loupeže, vraždy, cizoložství, chamtivost, zlovolnost, lest, bezuzdnost, závistivý pohled, urážky, nadutost, opovážlivost“).

Kromě již zmíněného pátého přikázání (Mk 7,10) se Ježíšův seznam dotýká každého přikázání z druhé tabulky Desatera. Dále Ježíš mluví o marné („zbytečné“) zbožnosti (Mk 7,7), o porušení toho, co je jádrem prvních čtyř přikázání Desatera. Ježíš v této pasáži vystupuje jako obránce Božího zákona.

Aplikace

Člověk může mít správnou věrouku, ale důležitá otázka je, komu patří jeho srdce. Jak je to v tvém případě?

DROBTY PRO PSY

²⁶A ta žena byla pohanka, rodem Syrofeničanka. Prosila ho, aby vyhnal zlého ducha z její dcery. ²⁷On jí řekl: „Nech napřed nasytit děti. Neboť se nesluší vzít chléb dětem a hodit jej psům.“ ²⁸Od-pověděla mu: „Ovšem, pane, jenže i psi se pod stolem živí z drobtů po dětech.“ ²⁹Pravil jí: „Žes toto řekla, jdi, zlý duch vyšel z tvé dcery.“ ³⁰Když se vrátila domů, nalezla dítě ležící na lůžku a zlý duch byl pryč. (Mk 7,24–30)

Osobní studium

Co se můžeme naučit z příběhu zaznamenaného v Mk 7,24–30?

V návaznosti na náročnou pasáž ve včerejší části vyvolává tento příběh poměrně znepokojující otázky. Proč Ježíš reaguje na tuto ženu tak tvrdě a přirovnává ji ke psům?

Ježíš nevysvětluje otevřeně, proč se ženou komunikuje takovým, pro něho neobvyklým způsobem. Dvě charakteristiky v Ježíšově odpovědi však naznačují, o co mu jde. Pokud argumentuje, že je třeba „napřed“ nasytit děti (Mk 7,27), zdá se logické, že by měl následovat i někdo „pak“. Další charakteristikou je, že Ježíš používá zdrobněnou formu slova *pes*, která se sice někdy překládá i jako „štěňata“ (BK), ale v kontextu příběhu znamená spíše psy, kteří smějí dovnitř do domu, na rozdíl od těch, co žijí na ulici. Žena pochopila tyto dva Ježíšovy náznaky. Vyplyvá to z její odpovědi, díky čemuž můžeme lépe vysvětlit její slova.

Reakce ženy je poměrně ostrá: „Ovšem, pane, jenže i psi se pod stolem živí z drobtů po dětech“ (Mk 7,28).

Jak se žena dopracovala k této reakci? Určitě ji motivovala láska k dceři. V Ježíšových slovech však slyšela i povzbuzení. Použil totiž výraz „napřed“, čímž naznačil, že bude následovat i nějaké „pak“. Kromě toho jí naznačil, že ona je jako domácí „pes pod stolem“. Tak jako mohl pes sedět pod stolem svého pána, tak ona se ocitla u Ježíšových nohou a prosila za svou dceru. Právě proto říká, že pes přece může sníst jídlo, které spadlo ze stolu jeho majitele.

Odpověď ženy je svědectvím o její víře. Mocný zázrak uzdravení její dcery, který se navíc udál na dálku, nazvala „drobtem“. Tato odpověď má dva významy: (1) Ježíšova moc byla mimořádně velká. Pokud byl takový zázrak „drobtem“, jaký by byl asi zázrak velikosti celého chleba? (2) Vyhovět ženě a naplnit její prosbu bylo pro Ježíše maličkovitostí.

Ježíše její víra potěšila a ženinu dceru uzdravil.

„Spasitel je spokojený. Prověřil její víru v něho. Svým chováním k ní dal najevo, že žena, kterou Izraelci považovali za vyvrhele, už není cizinkou, ale patří do Boží rodiny. Jako Boží dítě má právo na Otcovy dary.“ (DA 401; TV 254.255)

Aplikace

Proč jsou předsudky vůči jiným etnickým skupinám a národnostem v příkrém rozporu s Ježíšovým učením? Co můžeme udělat pro to, abychom se zbavili takového hříšného uvažování?

SVÁZANÝ JAZYK

³¹Ježíš se vrátil z území Týru a šel přes Sidón k jezeru Galilejskému územím Dekapole. ³²Tu k němu přivedou člověka hluchého a špatně mluvícího a prosí ho, aby na něj vložil ruku. ³³Vzal ho stranou od zástupu, vložil prsty do jeho uší, dotkl se slinou jeho jazyka, ³⁴vzhlédl k nebi, povzdechl a řekl: „Effatha,“ což znamená „otevři se!“ ³⁵I otevřel se mu sluch, uvolnilo se pouto jeho jazyka a mluvil správně. ³⁶Ježíš jim nařídil, aby to nikomu neříkali. Čím více jim to však nařizoval, tím více to rozlašovali. ³⁷Nadmíru se divili a říkali: „Dobře všechno učinil. I hluchým dává sluch a němým řeč.“ (Mk 7,31–37)

Osobní studium

Jaká byla Ježíšova reakce na člověka, kterého k němu přivedli v dnešním příběhu (Mk 7,31–37)?

Ježíš při svém návratu z Týru a Sidónu do Galileje nešel nejkratší cestou. Zdá se, že nejprve putoval z Týru na sever přes Sidón, poté do vnitrozemí, na jih přes oblast severovýchodně od Galilejského jezera, až nakonec dorazil k samotnému jezeru. Byla to klikatá cesta plná zacházek, na které měl Ježíš pravděpodobně dost času, aby učil své učedníky.

Text neuvádí přesně, kdo muže k Ježíši přivedl. Víme však, že měl vážný problém: neslyšel a jen velmi špatně mluvil. Ztráta sluchu izoluje lidi od jejich okolí a hluboká hluchota může ztížit schopnost naučit se mluvit. Mužův problém byl pravděpodobně dlouhodobý.

Ježíš chápe těžkou situaci tohoto muže. Vezme si ho stranou od ostatních, aby s ním byl sám a věnoval mu svou naprostou pozornost. Způsob, jakým ho uzdravuje, je z dnešního pohledu velmi neobvyklý. Vkládá mu do uší prsty, slinami se dotkne jeho jazyka, pohlédne k nebi – a „povzdechne“. Ježíš se dotýká postižených částí člověka a uzdra-

vuje je. Ale proč ten povzdech? „Tentokrát Ježíš neuzdravil muže pouhým slovem, jak to obvykle dělával. Vyvedl jej ze zástupu, vložil prsty do jeho uší, dotkl se jeho jazyka a vzhlédl k nebi. Uvědomil si, kolik lidí bude hluchých k pravdě, kolik jazyků jej odmítne uznat za Vykupitele.“ (DA 404; TV 257)

Ježíš muži zázračně navrátí sluch a umožnil mu zřetelně mluvit. Jeho povzdech ilustruje hranice, které si Bůh dal v souvislosti se svobodnou vůlí každého člověka. Nikoho nebude do ničeho nutit. Všichni lidé se mohou svobodně rozhodnout, koho chtějí nechat vést svůj život – Knížete života, nebo knížete temnoty. Ježíš mohl neslyšícímu uzdravit sluch, mohl mu „otevřít uši“, ale nemohl přimět hluché srdce, aby se otevřelo a přijalo Mesiáše.

Tento krátký příběh ukazuje, co může Bůh udělat pro ty, kteří se na něho s důvěrou obrátí. Možná máš osobní zkušenost s jakousi ostýchavostí či zdrženlivostí při sdílení své víry. Možná jsi měl pocit, že máš svázaný jazyk a nevíš, co přesně říct. Záznak v tomto příběhu přináší povzbuzení, že Ježíš může otevřít naše uši, abychom byli vnímaví k potřebám druhých a uměli se podělit o připravené slovo, které je povzbudí na jejich cestě k Bohu.

Aplikace

Schopnost poslouchat a mluvit jsou dary, které jsme obdrželi od Boha. Jak je využíváš?

POZOR NA ZKAŽENÝ CHLĚB

¹⁴Zapomněli si vzít s sebou chleby; na lodi měli jen jeden chléb. ¹⁵Domlouval jim: „Hledte se varovat kvasu farizeů a kvasu Herodova!“ ¹⁶I začali mezi sebou rozmlouvat, že nemají chleba. ¹⁷Když to Ježíš zpozoroval, řekl jim: „Proč mluvíte o tom, že nemáte chleba? Ještě nerozumíte a nechápete? Je vaše mysl zatvrzelá?“ (Mk 8,14–17)

Osobní studium

Přečti si text Mk 8,11–13. Jaký přístup farižeů Ježíše hluboce zklamal?

Proč by Ježíš nemohl prokázat svou božskou moc a přesvědčit tyto kritiky a pochybovače? Problém se táhne již od konce Mk 3, kde Ježíš mluví o hříchu proti Duchu svatému. Pokud si někdo ucpává uši a zakrývá oči, nepřesvědčí ho ani další zázrak, ani další znamení z nebe. Odmítl by je stejně jako všechny předchozí. Pokud je někdo rozhodnutý nevěřit, nepřesvědčí ho ani zázrak.

Přečti si text Mk 8,14–21. Na co zapomněli učedníci? Co je hlavní myšlenkou Ježíšových slov v tomto příběhu?

Ježíš využívá příležitosti, aby varoval učedníky před nebezpečím „kvasu farizeů a kvasu Herodova“ (Mk 8,15). Tímto „kvasem“ má na mysli jejich učení (viz Mt 16,12).

Učedníci však Ježíšova slova zprvu vůbec nechápali. Domnívali se, že mluví o vyhýbání se nákupu doslovného, kynu-

tého chleba. Jako při jiných příležitostech, i nyní se Ježíš snaží učedníky poučit, aby pochopili jeho výstrahu. Tentokrát to dělá prostřednictvím celé řady otázek, z nichž některé jsou řečnické. Ježíš tak vyjadřuje své zklamání, že učedníci stále nechápou, v čem spočívá jeho poslání. Ježíšova slova připomínají to, co již dříve řekl o cizincích, kteří nerozumí (Mk 4,10–12). Jeho silná slova mají učedníky probudit z duchovní letargie.

Otázky, které Ježíš klade učedníkům, jsou jednoduché. Ptá se na fakta (Mk 8,19.20): kolik košů zbytků sesbírali po nasycení pěti tisíců (Mk 6,30–44) a čtyř tisíců (Mk 8,1–10). Těmito otázkami se je zjevně snaží přivést k pochopení, že nedostatek zdrojů nikdy a za žádných okolností nebude pro Ježíše problémem. Jeho poslední otázka v této části je opět řečnická: „Ještě nechápete?“ (Mk 8,21). Zdá se to nepochopitelné, když si uvědomíme, co všechno už s Ježíšem viděli a zažili.

Aplikace

Co můžeš udělat pro to, abys měl své srdce a svou mysl otevřené pro Boha a jeho lásku? Uvažuj o všech důkazech, které jsme obdrželi o Bohu a o jeho lásce. Proč je přesto tak snadné často sklouznout k pochybnostem?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 42. kapitolu „Ježíš a tradice“ (DA 395–409; TV 250–252), 43. kapitolu „Kananejská žena“ (DA 395–409; TV 253–256) a 44. kapitolu „Pravé znamení“ (DA 395–409; TV 257–261) z knihy *Touha věků*.

„Tento zákeřný a klamný hřích je rozšířen i mezi dnešními křesťany. Skryté touhy po vlastním vyvýšení, sebeuspokojení a lidském uznání často narušují naši službu Kristu i naše vzájemné vztahy. Sebeláska a přání jít snadnější cestou, než nám Bůh určil, vede k tomu, že lidé nahrazují Boží zásady svými naukami a tradicemi. Kristus varoval učedníky: ‚Mějte se na pozoru před kvasem farizeů‘. (L 12,1)

Kristovo náboženství je ryzí a upřímné. Horlivost pro Boží slávu může v člověku probudit jediné působení Ducha svatého. Jedině Boží moc dokáže překonat sobectví a pokrytectví. Změna v tomto ohledu je známkou jejího působení. Když víra vytlačuje z našeho srdce sobectví a přetvářku a vede nás k tomu, abychom usilovali o Boží slávu, a ne o svoji vlastní, můžeme si být jisti, že je pravá. Hlavní zásadou Kristova života bylo: ‚Otče, oslav své jméno!‘ (J 12,28) Budeme-li jej následovat, stanou se tato slova i naším životním krédem. Vybízí nás, abychom žili ‚tak, jak žil on‘. ‚Podle toho víme, že jsme ho poznali, jestliže zachováváme jeho přikázání.‘ (1J 2,6.3)“ (DA 409; TV 261)

Otázky k rozhovoru

1. Co nám může pomoci zachovávat si čisté srdce?
2. Kdo jsou „nečistí“ lidé ve vašem okolí? Co můžete udělat, abyste je přitáhli k evangeliu?
3. Co můžete udělat, abyste nějakým jednoduchým způsobem sdíleli evangelium se svými bližními?
4. Přečtěte si text Mk 8,1–10 o nasycení čtyř tisíců. Změní se nějak výklad tohoto příběhu, pokud bychom si uvědomili, že šlo pravděpodobně o pohany? Mělo, nebo nemělo by to ovlivnit naše chápání příběhu? Proč?
5. Jak se můžeme aktivně chránit před povyšováním, které je součástí naší hříšné přirozenosti?